FUMO
Omgevingsdienst Fryslân

Advies Externe Veiligheid de Hunze Drachten

Advies Externe Veiligheid de Hunze Drachten

Gemeente Smallingerland

Datum	:	16 februari 2026
Kenmerk	:	2025-FUMO-0110205/245
Status	:	Definitief
Versie	:	3

Inleiding

De gemeente Smallingerland ontwikkelt een woningbouwlocatie aan de Hunze te Drachten.

De percelen hebben grotendeels de bestemming ‘Groen’ en in het midden de bestemming ‘Maatschappelijk’. Het voorgenomen plan voor de realisatie van woningen is daarom in strijd met het Omgevingsplan. Om de ontwikkeling mogelijk te maken is een wijziging van het omgevingsplan nodig en moet een ruimtelijke onderbouwing worden opgesteld.

De gemeente Smallingerland heeft de FUMO gevraagd om voor deze ontwikkeling een advies externe veiligheid op te stellen.

Eindconclusie

Langs het plangebied loopt een hogedruk aardgastransportleiding van Gasunie. Het plangebied ligt deels binnen het brandaandachtsgebied van deze leiding.

Vanuit externe veiligheidsoogpunt heeft het de voorkeur dat nieuwe ontwikkelingen buiten aandachtsgebieden worden gerealiseerd, waarbij de risicobronnen en – ontvangers zo veel mogelijk van elkaar worden gescheiden. Er kunnen echter redenen zijn om toch binnen aandachtsgebieden te bouwen. Omdat het plangebied binnen een aandachtsgebied valt, dient het groepsrisico te worden verantwoord. Aangezien kwetsbare gebouwen binnen een aandachtsgebied worden toegelaten zou het omgevingsplan moeten waarborgen welke maatregelen getroffen dienen te worden ter bescherming van personen in die gebouwen en op die locaties.

Het “nieuwe” omgevingsplan is er nog niet. Om die reden worden in dit advies keuzes aan u voorgelegd, waarbij het advies van Brandweer Fryslân is betrokken. Afhankelijk van de keuzes blijft een restrisico over, dat politiek-bestuurlijk als toelaatbaar dient te worden beschouwd in relatie tot het maatschappelijk belang van de activiteit.

Op grond van het artikel 5.3 van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) moet het aspect externe veiligheid worden beoordeeld als beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties worden toegelaten op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een omgevingsplanactiviteit. Op grond van artikel 8.0b van het Bkl, is het aspect externe veiligheid ook onderdeel van de beoordeling van de buitenplanse omgevingsplanactiviteit. Daarvan is in bovenstaande situatie sprake.

Bij de verantwoording van het groepsrisico dient het advies van Brandweer Fryslân te worden betrokken. Brandweer Fryslân heeft op 25 november jl. een advies opgesteld voor dit plan. Met dit advies hebben wij een definitief advies externe veiligheid opgesteld.

Wij adviseren u overeenkomstig artikel 5.15 lid 2 onder b van het Bkl binnen de aandachtsgebieden de volgende maatregelen voor te schrijven/toe te laten passen ter bescherming van personen in de gebouwen:

- Geen woningen binnen de 100% letaliteitszone te projecteren. Daaraan wordt volgens het inrichtingsplan voldaan;
- Te overwegen om het brandaandachtsgebied aan te wijzen als een brandvoorschriftengebied;

- Aanvullende risicocommunicatie toe te passen. Dit houdt in dat bewoners (kopers en/of huurders) op de hoogte worden gebracht van het risico en bijbehorende handelingsperspectief. Dat wil onder andere zeggen dat bij een dreigende calamiteit van de bron dient te worden gevlucht. Dit kan mogelijk privaatrechtelijk worden vastgelegd via koop-huurovereenkomsten;
- Bewoning en structureel verblijf van verminderd zelfredzame personen en functies zoals wonen met zorg uit te sluiten;
- Te overwegen om het inrichtingsplan aan te passen zodat alle woningen buiten het brandaandachtsgebied worden gerealiseerd;
- Vluchtroutes in westelijke richting mogelijk te maken;
- Milieubelastende activiteiten met externe veiligheidsrisico's (risicobronnen) binnen het plangebied uit te sluiten.

Met behulp van het uitvoeren van de verantwoordingsplicht voor het groepsrisico en het advies van Brandweer Fryslân, moet het bevoegd gezag zich uit spreken over de aanvaardbaarheid van het restrisico.

Voor wat betreft de acceptatie van het restrisico dient ook het belang van de ontwikkeling meegewogen te worden.

Hieronder zal het advies nader worden toegelicht.

Inventarisatie milieubelastende activiteiten met externe veiligheidsrisico's

Voor de inventarisatie van aanwezige milieubelastende activiteiten (mba's) met externe veiligheidsrisico's in de onmiddellijke nabijheid van het plangebied, is op 16 februari 2026 de Atlas Veiligheid bekeken, zie figuur 1. De planlocatie is het witte vlak in kleur ingetekend.

Figuur 1. Atlas Veiligheid

De Atlas Veiligheid laat het volgende zien:
- Ten noorden van het plangebied is aan de Zuiderhogeweg een lpg-tankstation aanwezig. Een lpg-tankstation is een milieubelastende activiteit met externe veiligheidsrisico's, zie activiteit A1a Bijlagen VII van het Bkl.
- Langs de noord- en oostzijde van het plangebied bevindt zich een hogedruk aardgastransportleiding (paarse lijn). Een hogedruk aardgastransportleiding is een milieubelastende activiteit met externe veiligheidsrisico's, zie activiteit D2 Bijlage VII van het Bkl.

Beperkt kwetsbaar, kwetsbaar of zeer kwetsbaar gebouw / beperkt kwetsbaar of kwetsbare locatie

De ontwikkeling maakt de realisatie van 36 woningen mogelijk.
Woningen worden op grond van bijlage VI van het Bkl als een kwetsbare gebouwen aangemerkt.

Conclusie

Geconcludeerd kan worden dat de te realiseren woningen als kwetsbare gebouwen moeten worden aangemerkt en als zodanig bij de beoordeling moet worden betrokken.

Lpg-tankstation

Ten noorden van het plangebied aan de Zuiderhogeweg is een lpg-tankstation aanwezig.
Bij dit lpg-tankstation is een PR 10^{-6} per jaar contour van 15 meter rondom de tankzuil, 40 meter rondom het vulpunt en 25 meter rondom de lpg-opslagtank aanwezig. Daarnaast is er een brandaandachtsgebied van 60 meter rondom het vulpunt en de lpg-opslagtank en een explosieaandachtsgebied van 160 meter rondom het vulpunt van toepassing.
Deze gebieden liggen niet over het plangebied en hoeven verder niet beoordeeld te worden.

Hogedruk aardgastransportleiding

Langs de oostkant van het plangebied is een hogedruk aardgastransportleiding van Gasunie aanwezig. De leiding heeft volgens de gegevens van Gasunie en de Atlas Veiligheid, de volgende kenmerken:

Eigenaar	Leidingnaam	Diameter (mm)	Druk (bar)	Brandaandachtsgebied (m)	100% Letaliteitszone in (m)
Gasunie	N-505-60	219	40	60	50

Tabel 1: Kenmerken hogedruk aardgastransportleiding

In figuur 2 zijn deze contouren gepresenteerd.

Figuur 2. Het plangebied geprojecteerd binnen het brandaandachtsgebied (rood gestreept gebied). Het paars gestreepte gebied is de 100% letaliteitszone.

Aandachtsgebieden

Voor hogedruk aardgastransportleidingen is uitsluitend een brandaandachtsgebied van toepassing. Er geldt geen explosie- of gifwolkaandachtsgebied. Uit figuur 2 kan worden opgemaakt dat het plangebied deels binnen het brandaandachtsgebied van deze leiding is gelegen.

Omdat het plangebied deels binnen het brandaandachtsgebied is geprojecteerd, moet op grond van het Bkl het plan worden getoetst aan het PR10^{-6} per jaar en moet het groepsrisico worden verantwoord.

Belemmeringengebied

De hogedruk aardgastransportleiding van Gasunie heeft een druk van 40 bar. Dit houdt in dat een belemmeringengebied van 4 meter, overeenkomstig artikel 5.18 van het Bkl, aan weerszijden van de buisleiding van toepassing is.

Conclusie belemmeringengebied

Het plangebied ligt buiten het belemmeringengebied van de leiding.

Plaatsgebonden risico (PR)

Het plaatsgebonden risico van deze aardgastransportleiding ligt ter hoogte van het plangebied binnen het belemmeringengebied van 4 meter. Omdat het plan buiten het belemmeringengebied wordt gerealiseerd, voldoet het plan aan de grenswaarde van het plaatsgebonden risico 10^{-6} per jaar.

De PR 10^{-6} per jaar contour geldt als grenswaarde die in acht moet worden genomen voor kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties.

Conclusie PR

Het PR10^{-6} per jaar veroorzaakt door de hogedruk aardgastransportleiding vormt geen belemmering voor dit plan.

Aandachtsgebieden

Vanuit externe veiligheidsoogpunt heeft het de voorkeur dat nieuwe ontwikkelingen buiten aandachtsgebieden worden gerealiseerd. Er kunnen echter redenen zijn om toch binnen aandachtsgebieden te bouwen. Als toch binnen een aandachtsgebied nieuwe ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt, adviseren wij in dat geval om kwetsbare gebouwen, zoals de appartementen in elk geval buiten de 100% letaliteitszone te projecteren. Dit is een afstand van meer dan 50 meter vanaf de hogedruk aardgastransportleiding, zie tabel 1.

100% letaliteitszone

Binnen de 100% letaliteitszone zullen alle aanwezige personen komen te overlijden ingeval van een incident. Daarbij maakt het niet uit of men zich binnens- of buitenshuis bevindt. In het gebied tussen de 100% letaliteitszone en de rand van het brandaandachtsgebied wordt aangenomen dat personen binnenshuis voldoende bescherming hebben van het gebouw waarin zij zich bevinden. De slachtoffers vallen in dit gebied daarom met name buitenshuis.
Volgens het inrichtingsplan worden de woningen buiten de 100% letaliteitszone gerealiseerd.

Verantwoording groepsrisico

Op grond van artikel 8.0b Bkl zijn de regels uit hoofdstuk 5 van het Bkl van toepassing op de beoordeling van een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. Het groepsrisico dient overeenkomstig artikel 5.15 van het Bkl verantwoord te worden.

In artikel 5.15 van het Bkl is het volgende opgenomen:

1. In een omgevingsplan wordt voor beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties binnen een brandaandachtsgebied, een explosieaandachtsgebied en een gifwolkaandachtsgebied rekening gehouden met de kans op het overlijden van een groep van tien of meer personen per jaar als rechtstreeks gevolg van een ongewoon voorval veroorzaakt door een activiteit:
2. Aan het eerste lid wordt in ieder geval voldaan als een omgevingsplan binnen een aandachtsgebied:
    a. Geen beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties toelaat; of
    b. Waar het omgevingsplan beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties toelaat, waarborgt:
        1°. dat maatregelen zijn getroffen ter bescherming van personen in die gebouwen en op die locaties; of
        2°. dat het aantal doorgaans aanwezige personen of de tijd dat die aanwezig zijn in die gebouwen en op die locaties beperkt is.

Aangezien een groep van tien of meer personen per jaar binnen de aandachtsgebieden aanwezig is en er een nieuwe functie mogelijk wordt gemaakt, zal met een wijziging van het omgevingsplan moeten worden gewaarborgd dat maatregelen worden getroffen ter bescherming van personen in die gebouwen en op die locaties, zie artikel 5.15 lid 2 onder b1 van het Bkl.

Het beschermen van personen in de woningen kan bestaat uit de volgende maatregelen:
1. Afstand houden tot de risicobron binnen het aandachtsgebied;

2. Aanvullende risicocommunicatie;
3. Beperken van personendichtheden in de omgeving van de risicobron;
4. Vlucht- en schuilmogelijkheden;
5. Omgevingsmaatregelen.

1. Afstand houden tot de risicobron binnen het aandachtsgebied

Het plangebied bevindt zich deels binnen het brandaandachtsgebied. Om toch enige afstand tot de risicobron aan te houden worden volgens het inrichtingsplan geen woningen binnen de 100% letaliteitszone geprojecteerd.

2. Aanvullende risicocommunicatie

Aanvullende risicocommunicatie is een maatregel die in elk geval kan worden toegepast. Dit houdt in dat bewoners (kopers en/of huurders) op de hoogte worden gebracht van het risico en bijbehorende handelingsperspectief. Dat wil onder andere zeggen dat bij een dreigende calamiteit van de bron dient te worden gevlucht. Dit kan mogelijk privaatrechtelijk worden vastgelegd via koop-huurovereenkomsten.

3. Beperken van personendichtheden in de omgeving van de risicobron

Binnen het brandaandachtsgebied worden 5 woningen toegevoegd. De bebouwingsdichtheid is laag. Er is ruimte in het plangebied om de woningen buiten het aandachtsgebied te realiseren. Er kan overwogen worden om het inrichtingsplan daarop aan te passen.

4. Vlucht- en schuilmogelijkheden

Bij een dreigende calamiteit moet in westelijke richting van de bron te worden gevlucht. Vluchtroutes moeten nog uitgewerkt worden. Om het vluchten voor eenieder mogelijk te maken wordt geadviseerd geen verminderd zelfredzame personen en functies zoals wonen met zorg toe te staan.

5. Omgevingsmaatregelen

Omgevingsmaatregelen die getroffen kunnen worden zijn:
-milieubelastende activiteiten met externe veiligheidsrisico's binnen het plangebied uit te sluiten:

Daarnaast kan, ter bescherming van personen in de gebouwen, de gemeente het brandaandachtsgebied aanwijzen als een brandvoorschriftengebied. In dit plan gaat het om de realisatie van uitsluitend kwetsbare gebouwen, waardoor het voorschriftengebied niet automatisch van toepassing is. Het is aan de gemeente, een beleidskeuze, of de gemeente ook voor kwetsbare gebouwen het brandvoorschriftengebied in het omgevingsplan wil vastleggen, zie artikel 5.14 van het Bkl. Dit houdt in dat aanvullende bouweisen of gelijkwaardige maatregelen, aangegeven in artikel 4.90 het Besluit bouwwerken leefomgeving van toepassing worden op de woningen binnen het brandaandachtsgebied.

Advies

Wij adviseren u overeenkomstig artikel 5.15 lid 2 onder b van het Bkl binnen de aandachtsgebieden de volgende maatregelen voor te schrijven/toe te laten passen ter bescherming van personen in de gebouwen:

- Geen woningen binnen de 100% letaliteitszone te projecteren. Daaraan wordt volgens het inrichtingsplan voldaan; Te overwegen om het brandaandachtsgebied aan te wijzen als een brandvoorschriftengebied;
- Aanvullende risicocommunicatie toe te passen. Dit houdt in dat bewoners (kopers en/of huurders) op de hoogte worden gebracht van het risico en bijbehorende handelingsperspectief. Dat wil onder andere zeggen dat bij een dreigende calamiteit van de bron dient te worden gevlucht. Dit kan mogelijk privaatrechtelijk worden vastgelegd via koop-huurovereenkomsten;
- Bewoning en structureel verblijf van verminderd zelfredzame personen en functies zoals wonen met zorg uit te sluiten;
- Te overwegen om het inrichtingsplan aan te passen zodat alle woningen buiten het brandaandachtsgebied worden gerealiseerd;
- Vluchtroutes in westelijke richting mogelijk te maken;
- Milieubelastende activiteiten met externe veiligheidsrisico's (risicobronnen) binnen het plangebied uit te sluiten;

Met behulp van het uitvoeren van de verantwoordingsplicht voor het groepsrisico en het advies van Brandweer Fryslân, dient het bevoegd gezag zich uit te spreken over de aanvaardbaarheid van het restrisico.

Algemeen toetsingskader

Externe veiligheid gaat om het beperken van de kans op en het effect van een ernstig ongeval voor de omgeving door:

- Het gebruik, de opslag en productie van gevaarlijke stoffen;
- Het transport van gevaarlijke stoffen (buisleidingen, wegen, waterwegen en spoorwegen);
- Het gebruik van luchthavens.

Het externe veiligheidsbeleid richt zich op het beperken van de risico's voor de burger door bovengenoemde activiteiten. Hiertoe zijn risico's gekwantificeerd, namelijk door middel van het plaatsgebonden risico en het groepsrisico.

Plaatsgebonden risico (PR)

Het PR is de berekende kans per jaar, dat een persoon overlijdt als rechtstreeks gevolg van een ongeval bij een risicobron, aangenomen dat hij op die plaats permanent en onbeschermd verblijft.

Groepsrisico (GR)

Dit is de kans dat een groep mensen overlijdt door een ongeval met gevaarlijke stoffen. Het GR moet worden gezien als een maat voor maatschappelijke ontwrichting.

Het externe veiligheidsbeleid is verankerd in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal), het Besluit kwaliteit leefomgeving, Basisnet, de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan.

Besluit activiteiten leefomgeving (Bal)

In het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) stelt het Rijk algemene regels voor activiteiten in de fysieke leefomgeving. Het Bal geldt voor alle partijen die actief zijn in de fysieke leefomgeving – burgers, bedrijven en overheid.

Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl)

In het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) staan regels over omgevingswaarden, instructieregels, beoordelingsregels en regels voor monitoring. Het Bkl geldt voor het Rijk en decentrale overheden.

Basisnet

Het basisnet is een landelijk aangewezen netwerk voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. Binnen bepaalde grenzen wordt dit vervoer over de weg, binnenwater en spoor gegarandeerd. Het basisnet heeft betrekking op de Rijksinfrastructuur: hoofdwegen (snelwegen), hoofdwaterwegen (binnenwateren) en hoofdspoorwegen (enkele uitzonderingen daargelaten). Het basisnet is vastgelegd in onder andere de Wet vervoer gevaarlijke stoffen.

Verantwoordingsplicht

In het Bkl is in artikel 5.15 is een verantwoordingsplicht GR opgenomen. Deze verantwoording houdt in dat in bepaalde gevallen planologische keuzes moeten worden onderbouwd en verantwoord door het bevoegd gezag.

Milieubelastende activiteit met externe veiligheidsrisico's (Risicobron)

Milieubelastende activiteiten met externe veiligheidsrisico's (risicobronnen) zijn:

- Milieubelastende activiteiten met externe veiligheidsrisico's die zijn genoemd in bijlage 7, 8, 9 en 10 van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl);
- Risicobronnen die niet in de bijlage van het Bbl zijn vermeld maar waarvoor wel de risico's moeten worden berekend;
- Bedrijfsmatige activiteiten die een risico voor de omgeving kunnen vormen, zoals bijvoorbeeld energieopslagsytemen (EOS). Geldt niet voor EOS'en voor privégebruik.